

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

w sprawie **A. B.**

ukaranego za czyn z art. 94 § 1 k.w. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 28 czerwca 2024 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść ukaranego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Pruszkowie

z dnia 2 grudnia 2022 r., sygn. akt II W 2013/22

uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Pruszkowie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

A. B. został obwiniony o to, że:

1. w dniu 19 września 2022 r. około godz. 20:50 w m. P. na Al. ., w obszarze zabudowanym, kierując pojazdem marki B. o nr rej. W., poruszał się z prędkością 77 km/h, czym przekroczył dozwoloną prędkość o 27 km/h, tj. o wykroczenie z art. 92a k.w. w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym,

2. w tym samym miejscu i czasie kierował pojazdem marki B. o nr rej. W. nie mając do tego wymaganych uprawnień, tj. o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w.

Wyrokiem nakazowym z dnia 2 grudnia 2022 r., sygn. akt II W 2013/22, Sąd Rejonowy w Pruszkowie:

1. obwinionego A. B. uznał za winnego popełnienia obu zarzucanych mu czynów, a stanowiących wykroczenia z art. 92a § 1 k.w. i art. 94 § 1 k.w. i za to, na podstawie art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 2 k.w., wymierzył mu karę grzywny w kwocie 2500 (dwóch tysięcy pięciuset) zł,
2. na podstawie art. 94 § 3 k.w. orzekł wobec obwinionego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 8 (ośmiu) miesięcy;
3. zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 250 (dwustu pięćdziesięciu) zł tytułem opłaty oraz kwotę 50 (pięćdziesięciu) zł tytułem zryczałtowanych kosztów postępowania.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 31 grudnia 2022 r.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść ukaranego wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżył to orzeczenie w całości zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 93 § 2 k.p.w., polegające na przyjęciu, że wina i okoliczności czynu przypisanego obwinionemu w zakresie znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. nie budzą wątpliwości, i w konsekwencji wydaniu wyroku nakazowego, podczas gdy dowody dołączone do wniosku o ukaranie, i podlegające uznaniu za ujawnione, nie wspierają w wymaganym, niebudzącym wątpliwości stopniu, tezy zarzutu objętego tym wnioskiem, jakoby A. B. w dniu 19 września 2022 r. nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdami po drodze publicznej, co w konsekwencji winno skutkować powzięciem przez sąd *meriti* wątpliwości co do okoliczności czynu i winy, oraz skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie celem ich wyjaśnienia.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Pruszkowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna.

Zgodnie z art. 93 § 2 k.p.w. *orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości*. W orzecznictwie trafnie podkreśla się, że przez użyte na gruncie tego przepisu pojęcie „okoliczności” (zgodnie z treścią tej regulacji mają one „nie budzić wątpliwości”) swym zakresem znaczeniowym obejmuje „nie tylko kwestie sprawstwa obwinionego, ale wszystkie okoliczności, które mają znaczenie dla ustalenia zakresu jego odpowiedzialności, a więc także właściwą ocenę prawną czynu będącego przedmiotem osądu. Stwierdzenie zatem jakichkolwiek wątpliwości co do tej ostatniej kwestii winno skutkować skierowaniem sprawy na rozprawę” (tak trafnie Sąd Najwyższy w wyroku z 23.09.2009 r., IV KK 60/09). Odnosząc się natomiast do użytego w powołanym wyżej przepisie pojęcia „winy” Sąd Najwyższy trafnie skonstatował, że określenie „wina” ma w tym wypadku „autonomiczne znaczenie i obejmuje zarówno winę w znaczeniu procesowym, czyli sprawstwo (art. 5 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w.), jak i całokształt przesłanek przypisania odpowiedzialności za wykroczenie przewidzianych w prawie materialnym (art. 1 § 1 i 2 k.w.)” - wyrok SN z 30.10.2013 r., II KK 281/13.

Bez wątpienia w przedmiotowej sprawie warunki z art. 93 § 2 k.p.w. nie zostały spełnione.

Jak trafnie zauważył skarżący, akta czynności wyjaśniających nie zawierają materiału dowodowego wskazującego w sposób niebudzący wątpliwości na wyczerpanie przez obwinionego znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. Tych kwestii dotyczy wszak jedynie lakoniczny wpis w „notatce urzędowej (dot. przekroczenia prędkości przez kierującego pojazdem ujawnionego ręcznym miernikiem prędkości)” o treści: »status prawa jazdy „zatrzymane” w dniu 10.09.2020 r. przez Policję art. 135 § 1, 1a PRD. Nie odebrał po upływie zakazu uwagi, iż wie gdzie je ma« (k. 3) oraz zeznania świadka M. S. , który wskazał, że: „ponadto po sprawdzeniu w systemie

CEK kierujący posiada zatrzymane uprawnienia do kierowania pojazdami, tj. wykroczenie z art. 94 k.w. Oświadczył, że specjalnie nie odbierał prawa jazdy z urzędu żeby wiedzieć, gdzie ono jest” (k. 7).

Tak lakoniczne informacje były zdecydowanie niewystarczające, by uznać, że okoliczności czynu i wina obwinionego w zakresie czynu z art. 94 § 1 k.w. (*który popełnia ten kto to na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd mechaniczny, nie mając do tego uprawnienia*) nie budzą wątpliwości. Przy tej okazji wspomnieć wypada, iż w judykaturze utrwalony jest pogląd, »że przez brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy rozumieć zarówno sytuację, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany w przepisach ustawy - Prawo o ruchu drogowym, utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając de facto takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe "zawieszenie", nie powodujące jednak ich definitywnej utraty« (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.03.2019 r., IV KK 59/19). W orzecnictwie podkreśla się nadto, że „zwrot prawa jazdy uzależniony jest od uzyskania pozytywnego wyniku kontrolnego sprawdzenia kwalifikacji wyłącznie w sytuacji, gdy okres na jaki dana osoba została pozbawiona prawa jazdy na podstawie określonego tytułu prawnego, przekracza rok. Skutku tego natomiast nie wywołuje jedynie czas w jakim osoba w rzeczywistości pozostawała bez prawa jazdy, tj. okres od dnia faktycznego zatrzymania prawa jazdy do momentu jego zwrotu. Zauważyć należy jednocześnie, że okres ten, zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego, jest co do zasady dłuższy, niż stwierdzony tytułem prawnym okres pozbawienia prawa jazdy i nie pokrywa się z nim, a wynika to chociażby z konieczności dopełnienia przez stronę stosownych formalności takich jak np. złożenie wniosku o zwrot prawa jazdy, co do którego ustawodawca nie określił nawet terminu jego złożenia. Nie ma zatem podstaw prawnych, aby dany okres uwzględniać obok okresu zatrzymania prawa jazdy stwierdzonego stosownym tytułem prawnym i tym samym de facto go wydłużać, a następnie uzależniać od tego konieczność zdania egzaminu państwowego na prawo jazdy. Konsekwencją przyjęcia odmiennej koncepcji, byłaby bowiem sytuacja, w której strona ponosiłaby konsekwencje np. przedłużających się postępowań sądowych lub administracyjnych,

czy też określonych okoliczności życiowych (np. choroba, pobyt w szpitalu, wyjazd za granicę) uniemożliwiających złożenie wniosku o zwrot praw jazdy w terminie nieprzekraczającym roku od dnia zatrzymania prawa jazdy. W związku z powyższym nie może ulegać wątpliwości, że zgodnie z wolą racjonalnego ustawodawcy okres zatrzymania prawa jazdy, istotny dla możliwości prawidłowego stosowania art. 102 ust. 2 i art. 49 ust. 1 pkt 3 lit. b u.k.p., powinien mieć oparcie w decyzji administracyjnej, wyroku czy postanowieniu” (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 5.07.2023 r., II SA/Bd 517/23). Skarżący trafnie zauważył zaś, że dokumenty zgromadzone w aktach sprawy dają podstawę do wnioskowania, iż A. B. w dniu 10.09.2020 r. zatrzymano prawo jazdy za przekroczenie prędkości o ponad 50 kilometrów na godzinę, a w tego rodzaju przypadkach decyzję o zatrzymaniu prawa jazdy wydawano na okres trzech miesięcy (art. 102 ust. 1c w zw. z art. 102 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami). Ponadto – na co również trafnie zwrócił uwagę autor kasacji - z zaświadczenia o wpisach w ewidencji kierowców naruszających przepisy prawa ruchu drogowego nie wynika, by po 10.09.2020 r. A. B. został kiedykolwiek ukarany za wykroczenie z art. 94 § 1 k.w., mimo że po tej dacie, w latach 2021 – 2022, był kilkakrotnie karany za wykroczenia drogowe.

W tym stanie rzeczy, sąd zobowiązany był skierować sprawę na rozprawę i przeprowadzić wnikliwe postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy obwiniony w dniu 19 września 2022 r. posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy uznał, że autor kasacji skutecznie wykazał zaistnienie w badanym postępowaniu uchybienia stanowiącego podstawę kasacyjną z art. 111 k.p.w. i w konsekwencji uchylił zaskarżony wyrok nakazowy i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Pruszkowie do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[ał]

